ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 26ης Οκτωβρίου 2006 [1]

1. Σε περίπτωση που:

— ο δικαιούχος υφιστάμενου σήματος αντιτάχθηκε σε αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος,

— το τμήμα ανακοπών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (στο εξής: Γραφείο ή ΓΕΕΑ) έταξε προθεσμία για την προσκόμιση των προς στήριξη της ανακοπής στοιχείων και απέρριψε την ανακοπή βάσει των στοιχείων που προσκομίσθηκαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας και

— ο ανακόπτων διάδικος άσκησε προσφυγή κατά της εν λόγω απορριπτικής αποφάσεως ενώπιον του τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ,

μπορεί το τμήμα προσφυγών να μη λάβει υπόψη του τα νέα στοιχεία που του υποβάλλονται προς στήριξη της ανακοπής, τα οποία όμως δεν προβλήθηκαν εντός της προθεσμίας που έταξε το τμήμα ανακοπών; Ή ο ανακόπτων διάδικος έχει αυτομάτως δικαίωμα για νέα εξέταση της ανακοπής επί της ουσίας, βάσει όλων των στοιχείων που υποβάλλονται στο στάδιο αυτό;

2. Αυτά είναι, κυρίως, τα ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν στο πλαίσιο της παρούσας αιτήσεως αναιρέσεως κατά αποφάσεως του Πρωτοδικείου [2]. Γενικότερα, η υπόθεση αφορά τον ρόλο και τη λειτουργία των τμημάτων προσφυγών στο πλαίσιο του γενικότερου συστήματος προσφυγής.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2004, T-164/02, Kaul κατά ΓΕΕΑ-Bayer (ARCOL) (Συλλογή 2004, σ. II-3807).

Το νομικό πλαίσιο

3. Το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι διαδικασίες ανακοπής και προσφυγής περιλαμβάνει τον κανονισμό (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου [3] (στο εξής καλούμενο και κανονισμό για το κοινοτικό σήμα) και τον κανονισμό (ΕΚ) 2868/95 της Επιτροπής [4] (στο εξής καλούμενο και κανονισμό εφαρμογής).

Ο κανονισμός για το κοινοτικό σήμα

4. Κατά το άρθρο 8 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα («σχετικοί λόγοι απαραδέκτου»), αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος απορρίπτεται όταν ο δικαιούχος προγενέστερου σήματος αποδεικνύει το ταυτόσημο ή την ομοιότητα των δύο σημάτων και των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζουν τα δύο σήματα, προκαλώντας κίνδυνο συγχύσεως του κοινού της εδαφικής περιοχής στην οποία απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα (άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄). Για τον σκοπό αυτό, ως «προγενέστερα σήματα» νοούνται αυτά που, κατά την οικεία ημερομηνία, είναι «παγκοίνως γνωστά» [5] σε κάποιο κράτος μέλος (άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄) —ακόμη και αν δεν είναι καταχωρισμένα.

5. Το άρθρο 42, παράγραφος 1, τάσσει στους δικαιούχους προγενέστερων σημάτων προθεσμία τριών μηνών από τη δημοσίευση της αιτήσεως καταχωρίσεως σήματος για να αντιταχθούν στην αίτηση καταχωρίσεως για τους λόγους του άρθρου 8 [6].

6. Το άρθρο 42, παράγραφος 3, προβλέπει ότι η ανακοπή πρέπει να ασκείται εγγράφως και να είναι αιτιολογημένη. Θεωρείται ασκηθείσα μόνο μετά την καταβολή του τέλους ανακοπής. Εντός προθεσμίας που τάσσει το ΓΕΕΑ και προς επίρρωση του αιτήματός του, ο ανακόπτων δύναται να επικαλεστεί πραγματικά περιστατικά, να προσκομίσει αποδείξεις και να διατυπώσει παρατηρήσεις.

7. Το άρθρο 43, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής: «Κατά την εξέταση της ανακοπής, το Γραφείο καλεί τους διαδίκους να υποβάλουν παρατηρήσεις, κάθε φορά που τούτο κρίνεται αναγκαίο και εντός προθεσμίας που το ίδιο τους ορίζει, σχετικά με γνωστοποιήσεις που προέρχονται είτε από τους λοιπούς διαδίκους είτε από το ίδιο.»

8. Κατά το άρθρο 57, είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής κατά των αποφάσεων των πρω-

3 — Της 20ής Δεκεμβρίου 1993 για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1). Ο κανονισμός τροποποιήθηκε επανειλημμένως αλλά οι τροποποιήσεις πριν από την οικεία περίοδο δεν ασκούν επιρροή στα ζητήματα της υπό κρίση υποθέσεως.

4 — Της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί της εφαρμογής του κανονισμού 40/94 (ΕΕ L 303, της 15ης Δεκεμβρίου 1995, σ. 1). Για τις μετέπειτα τροποποιήσεις που ενδιαφέρουν εν προκειμένω, βλ. σημεία 22 έως 24 κατωτέρω.

5 — Κατά την έννοια του άρθρου 6 bis της Συμβάσεως των Παρισίων, της 20ής Μαρτίου 1883, για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

6 — Οι δικαιούχοι προγενέστερων σημάτων δεν χάνουν κάθε δυνατότητα να αμφισβητήσουν την καταχώριση αν δεν ασκήσουν ανακοπή εντός της τρίμηνης προθεσμίας. Κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει των άρθρων 55 και 56 για την άσκηση της οποίας δεν υπάρχει προθεσμία. Εντός του ΓΕΕΑ, οι διαδικασίες αυτές διεξάγονται ενώπιον του τμήματος ακυρώσεως. Το άρθρο 96 προβλέπει, επίσης, ότι τα «δικαστήρια κοινοτικών σημάτων» που ορίζουν τα κράτη μέλη μπορούν να αποφαίνονται επί των αιτήσεων αυτών.

τοβάθμιων τμημάτων του Γραφείου (δηλαδή, κυρίως, των εξεταστών, των τμημάτων ανακοπών και των τμημάτων ακύρωσης). Το άρθρο 59 ορίζει ότι η προσφυγή πρέπει να ασκηθεί εγγράφως ενώπιον του Γραφείου εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημέρα της κοινοποίησης της προσβαλλόμενης απόφασης, αλλά θεωρείται ασκηθείσα μόνο μετά την καταβολή του τέλους προσφυγής. Εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της αποφάσεως, πρέπει να κατατεθεί γραπτώς υπόμνημα που να εκθέτει τους λόγους της προσφυγής.

9. Κατά το άρθρο 60, το τμήμα που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό μπορεί να διορθώσει την απόφασή του εντός μηνός, αν θεωρήσει την προσφυγή βάσιμη. Διαφορετικά, ή όταν ο προσφεύγων είναι αντιμέτωπος με άλλο διάδικο, η προσφυγή πρέπει να παραπεμφθεί στο τμήμα προσφυγών.

10. Κατά το άρθρο 61, παράγραφος 2, το τμήμα προσφυγών «καλεί τους διαδίκους, όποτε είναι αναγκαίο και εντός προθεσμίας που τους τάσσει, να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για τις κοινοποιήσεις που τους έχει απευθύνει ή για τις γνωστοποιήσεις που προέρχονται από τους λοιπούς διαδίκους».

11. Το άρθρο 62, παράγραφος 1, ορίζει ότι, μετά την εξέταση της προσφυγής επί της ουσίας [7], το τμήμα προσφυγών εκδίδει απόφαση με την οποία δύναται «είτε να ασκήσει τις αρμοδιότητες του τμήματος που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, είτε να αναπέμψει την υπόθεση στο τμήμα αυτό για τα περαιτέρω».

12. Δυνάμει του άρθρου 63 μπορούν να ασκηθούν προσφυγές κατά των αποφάσεων αυτών ενώπιον του Δικαστηρίου (αρχικώς, δηλαδή, ενώπιον του Πρωτοδικείου [8]) εντός προθεσμίας δύο μηνών λόγω αναρμοδιότητας, παράβασης ουσιώδους τύπου, παράβασης της Συνθήκης, του κανονισμού ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους ή για κατάχρηση εξουσίας. Το Δικαστήριο είναι, επίσης, αρμόδιο να ακυρώσει ή να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη απόφαση. (Είναι δυνατή η άσκηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου κατά αποφάσεως του Πρωτοδικείου μόνο για νομικά ζητήματα, βάσει του άρθρου 225, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ.)

13. Τα άρθρα 73 έως 80 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα περιέχουν γενικές δικονομικές διατάξεις.

14. Το άρθρο 73 προβλέπει τα εξής: «Οι αποφάσεις του Γραφείου αιτιολογούνται.

7 — Υποσημείωση που αφορά μόνον το αγγλικό κείμενο των προτάσεων.

8 — Βλ. τη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα.

Δεν μπορούν να στηρίζονται παρά μόνο στους λόγους επί των οποίων οι διάδικοι είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση.»

Ο κανονισμός εφαρμογής

15. Το άρθρο 74 ορίζει τα εξής:

17. Κατά τον χρόνο που ενδιαφέρει στην υπό κρίση υπόθεση, ο τίτλος ΙΙ του κανονισμού εφαρμογής («Διαδικασία ανακοπής και απόδειξη χρήσης») περιελάμβανε τις ακόλουθες διατάξεις που ενδιαφέρουν εν προκειμένω.

«1. Κατά την ενώπιόν του διαδικασία, το Γραφείο εξετάζει τα πραγματικά περιστατικά· εντούτοις, σε διαδικασία που αφορά τους σχετικούς λόγους απαραδέκτου της καταχώρισης, η εξέταση περιορίζεται στα επιχειρήματα που προβάλλουν οι διάδικοι καθώς και στα υποβληθέντα από αυτούς αιτήματα.

Διαδικασία ανακοπής

18. Ο κανόνας 15, παράγραφος 2, στοιχείο δ΄, προέβλεπε ότι μια πράξη ανακοπής πρέπει να περιλαμβάνει «προσδιορισμό των λόγων στους οποίους βασίζεται η ανακοπή».

2. Το Γραφείο μπορεί να μη λαμβάνει υπόψη πραγματικά περιστατικά που δεν επικαλέστηκαν ή αποδείξεις που δεν προσκόμισαν εγκαίρως οι διάδικοι.»

19. Ο κανόνας 16, παράγραφος 1, όριζε ότι το δικόγραφο της ανακοπής «μπορεί να περιέχει στοιχεία ως προς τα πραγματικά περιστατικά, τις αποδείξεις και τα επιχειρήματα που τη στηρίζουν και να συνοδεύεται από τα σχετικά δικαιολογητικά». Κατά τον κανόνα 16, παράγραφος 3, τα εν λόγω στοιχεία και δικαιολογητικά μπορούσαν επίσης να υποβληθούν «μετά την έναρξη της διαδικασίας ανακοπής εντός προθεσμίας που τάσσει το Γραφείο κατ' εφαρμογή του κανόνα 20, παράγραφος 2».

16. Κατά το άρθρο 76, παράγραφος 1, «[σ]ε κάθε διαδικασία ενώπιον του Γραφείου», τα αποδεικτικά μέσα περιλαμβάνουν την εξέταση των διαδίκων, την αίτηση πληροφοριών, την προσκόμιση εγγράφων και δειγμάτων, την εξέταση των μαρτύρων, την πραγματογνωμοσύνη και τις έγγραφες ένορκες βεβαιώσεις ή δηλώσεις με ισοδύναμο αποτέλεσμα.

20. Ο κανόνας 20, παράγραφος 2, προέβλεπε τα εξής: «Αν το δικόγραφο της ανακοπής δεν περιέχει πραγματικά περιστατικά, αποδείξεις και ισχυρισμούς, βάσει του κανόνα 16, παράγραφοι 1 και 2, το Γραφείο καλεί τον ανακόπτοντα να τα προσκομίσει εντός προθεσμίας που του τάσσει.»

Διαδικασία προσφυγής

21. Ο τίτλος Χ του κανονισμού εφαρμογής αφορά τις προσφυγές. Ο κανόνας 50, παράγραφος 1, όριζε, κατά τον χρόνο που μας ενδιαφέρει, τα εξής: «Οι διατάξεις που ισχύουν για τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση εφαρμόζονται κατ' αναλογία και για τη διαδικασία προσφυγής, εκτός αν ορίζεται άλλως.»

Μεταγενέστερες τροποποιήσεις

22. Οι τίτλοι ΙΙ και Χ τροποποιήθηκαν μετά τον κρίσιμο χρόνο στην υπό κρίση υπόθεση [9].

23. Μολονότι ο τίτλος ΙΙ αναδιατυπώθηκε πλήρως, οι σχετικές διατάξεις παρέμειναν στην ουσία ίδιες. Εντούτοις, ο κανόνας 19, παράγραφος 4, ως έχει σήμερα, διευκρινίζει τα εξής: «Το Γραφείο δε λαμβάνει υπόψη γραπτές υποβολές ή έγγραφα ή μέρη αυτών που δεν έχουν υποβληθεί ή δεν έχουν μεταφρασθεί στη γλώσσα της διαδικασίας εντός της προθεσμίας που έχει καθορισθεί από το Γραφείο.»

24. Με την τροποποίηση προστέθηκαν δύο εδάφια στον κανόνα 50, παράγραφος 1, του τίτλου Χ, το τελευταίο από τα οποία έχει ως εξής: «Στην περίπτωση που η προσφυγή αφορά απόφαση τμήματος ανακοπών, το τμήμα εξετάζει την προσφυγή μόνον όσον αφορά τα γεγονότα και τα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν κατατεθεί εντός των προθεσμιών που ορίζονται [10] ή διευκρινίζονται από το τμήμα ανακοπών σύμφωνα με τον κανονισμό και τους παρόντες κανόνες, εκτός εάν το τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη επιπρόσθετα ή συμπληρωματικά γεγονότα και στοιχεία δυνάμει του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού [για το κοινοτικό σήμα].»

Νομολογία του Πρωτοδικείου

25. Όσον αφορά ζητήματα όπως αυτά που ανέκυψαν στην υπό κρίση υπόθεση [11],

9 — Με τον κανονισμό (ΕΚ) 1041/2005 της Επιτροπής της 29ης Ιουνίου 2005 (ΕΕ 2005, L 172, σ. 4), που τέθηκε σε ισχύ στις 25 Ιουλίου 2005.

10 — Στο σημείο αυτό πρέπει πιθανώς να θεωρηθεί ότι εννοείται «στον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα»· οι γλωσσικές αποδόσεις διαφέρουν μεταξύ τους.

11 — Βλ. σημείο 1 ανωτέρω.

η προσέγγιση του Πρωτοδικείου δεν ήταν πάντοτε ομοιόμορφη. Το ΓΕΕΑ ανέφερε ότι η αίτησή του αναιρέσεως υπαγορεύεται από την επιθυμία του να διευκρινίσει ποια νομολογιακή προσέγγιση είναι σωστή. Είναι, επομένως, χρήσιμο να υπομνησθούν οι προσεγγίσεις αυτές.

26. Όλες αυτές οι υποθέσεις στηρίζονται στην έννοια της «λειτουργικής συνέχειας» [12] μεταξύ, αφενός, των τμημάτων του ΓΕΕΑ που αποφάνθηκαν σε πρώτο βαθμό (ειδικότερα, των εξεταστών και των τμημάτων ανακοπών) και, αφετέρου, των τμημάτων προσφυγών.

27. Το Πρωτοδικείο ανέπτυξε την έννοια αυτή με την απόφαση Baby-Dry [13] στην πρώτη υπόθεση που του υποβλήθηκε σε σχέση με το δίκαιο των κοινοτικών σημάτων. Το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι αρμόδιο για την εφαρμογή του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα ήταν το ΓΕΕΑ στο σύνολό του, στο οποίο ανήκαν τα τμήματα προσφυγών. Από τη διάρθρωση του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και από τα άρθρα 59, 60, 61 παράγραφος 2, και 62, παράγραφος 1, προκύπτει, ειδικότερα, ότι υπήρχε στενός δεσμός μεταξύ του ρόλου των εξεταστών και των τμημάτων προσφυγών.

28. Κατά συνέπεια, το τμήμα προσφυγών δεν μπορούσε απλώς να απορρίψει κάποια επιχειρήματα για τον λόγο και μόνον ότι δεν είχαν προβληθεί ενώπιον του εξεταστή. Κατόπιν της εξετάσεως της προσφυγής, στο τμήμα αυτό απόκειτο είτε να αποφανθεί επί της ουσίας του ζητήματος αυτού είτε να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του εξεταστή. Είχε, ωστόσο, τη δυνατότητα να μη λάβει υπόψη του γεγονότα ή αποδεικτικά στοιχεία που δεν του είχαν υποβληθεί εγκαίρως [14], αν και αυτό δεν ίσχυε στην περίπτωση στην οποία ο προσφεύγων είχε αναφέρει τη διάταξη στην οποία επιθυμούσε να στηρίξει την αιτιολογία της προσφυγής του και εφόσον δεν του είχε ταχθεί προθεσμία για την προσκόμιση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων.

29. Η απόφαση Baby-Dry αφορούσε ex parte διαδικασία (προσφυγή κατά αποφάσεως εξεταστή με την οποία απορρίφθηκε αίτηση καταχωρίσεως σήματος, στην οποία δεν υπήρχαν ανακόπτοντες). Η έννοια της λειτουργικής συνέχειας εφαρμόστηκε, επίσης, σε inter partes διαδικασίες όπως αυτή της υπό κρίση υποθέσεως (πρόκειται για τις προσφυγές κατά των αποφάσεων τμήματος ανακοπών στις οποίες υπάρχουν δύο διάδικοι —ο αιτών την καταχώριση του σήματος και ο ανακόπτων).

30. Η πρώτη από τις υποθέσεις αυτές ήταν η Kleencare [15]. Στην υπόθεση αυτή το Πρωτοδικείο έκρινε επιπλέον ότι, οσάκις τα τμή-

12 — Υποσημείωση που αφορά μόνον το αγγλικό κείμενο των προτάσεων.

13 — Αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, T-163/98, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 1999, σ. II-2383, σκέψεις 30 έως 45). Το Δικαστήριο αναίρεσε την ως άνω απόφαση με την απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-383/99 P, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (Baby-Dry) (Συλλογή 2001, σ. I-6251), αλλά όχι για λόγους σχετικούς με την επίκληση νέων στοιχείων ενώπιον του τμήματος προσφυγών.

14 — Άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα.

15 — Απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, T-308/01, Henkel κατά ΓΕΕΑ — LHS (UK) (Kleencare) (Συλλογή 2003, σ. II-3253, σκέψεις 24 έως 32, συγκεκριμένα σκέψεις 26, 29 και 32).

ματα προσφυγών επανεξετάζουν τις αποφάσεις των τμημάτων που αποφάνθηκαν σε πρώτο βαθμό, για να καθοριστεί η έκταση της εξετάσεώς τους δεν λαμβάνονται, κατ' αρχήν, υπόψη οι λόγοι που επικαλείται ο οικείος διάδικος, αλλά το κατά πόσον μια νέα απόφαση έχουσα το ίδιο διατακτικό μπορεί να ληφθεί νομίμως βάσει όλων των σχετικών πραγματικών και νομικών στοιχείων που προέβαλε ο διάδικος αυτός σε όλα τα στάδια —τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και (υπό την επιφύλαξη του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και μόνο [16]) στο στάδιο της προσφυγής. Περιορίζοντας την εξέταση προσφυγής που αφορά σχετικούς λόγους απαραδέκτου «στα επιχειρήματα που προβάλλουν [...] οι διάδικοι», το άρθρο 74, παράγραφος 1, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα αναφέρεται στην πραγματική και νομική βάση της αποφάσεως του ΓΕΕΑ —δηλαδή στα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία μπορεί βασίμως να στηριχθεί και στις διατάξεις που πρέπει να εφαρμόσει. Πάντως, από το άρθρο 74, παράγραφος 1, δεν προκύπτει ότι τα στοιχεία αυτά πρέπει να έχουν ρητώς προβληθεί ή εξεταστεί σε πρώτο βαθμό.

31. Όπως τόνισε το ΓΕΕΑ κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, μετά την έκδοση των αποφάσεων Baby-Dry και Kleencare, η νομολογία του Πρωτοδικείου ακολούθησε τρεις διαφορετικές οδούς. Ορισμένες αποφάσεις ακολούθησαν την προσέγγιση κατά την οποία, εφόσον το τμήμα που αποφαίνεται σε πρώτο βαθμό έχει τάξει προθεσμίες για την προσκόμιση στοιχείων, δεν είναι δυνατή η εκπρόθεσμη προσκόμιση των στοιχείων αυτών σε μεταγενέστερο στάδιο. Με άλλες αποφάσεις κρίθηκε ότι το ζήτημα αυτό εναπόκειται κυρίως στη διακριτική ευχέρεια του αρμόδιου τμήματος ή του τμήματος προσφυγών. Η τρίτη κατεύθυνση της νομολογίας στηρίχθηκε στην ιδέα ότι, κατ' ουσίαν, οι προθεσμίες «μηδενίζονται» αυτομάτως με την άσκηση της προσφυγής.

32. Η πρώτη προσέγγιση προκύπτει από την απόφαση ILS [17]. Το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι, δυνάμει του κανόνα 22, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής (κατά τον οποίο το ΓΕΕΑ τάσσει στον ανακόπτοντα προθεσμία για να αποδείξει τη χρήση του προγενέστερου σήματος) και του άρθρου 43, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, η ανακοπή πρέπει να απορρίπτεται αν η περί της χρήσεως του σήματος απόδειξη δεν προσκομίζεται εμπροθέσμως. Ο αποκλειστικός χαρακτήρας της προθεσμίας αυτής σημαίνει ότι το ΓΕΕΑ δεν μπορεί να λάβει υπόψη του αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται εκπροθέσμως. Οσάκις ο ανακόπτων προσκομίζει έγγραφα μετά τη λήξη της ταχθείσας προθεσμίας, το γεγονός ότι ο αιτών τα αμφισβητεί δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την επανέναρξη της προθεσμίας και τη δυνατότητα του ανακόπτοντος να συμπληρώσει αναδρομικά τα αποδεικτικά στοιχεία. Το ΓΕΕΑ οφείλει να λαμβάνει υπόψη αποκλειστικά τα έγγραφα που προσκομίστηκαν εντός της προς τούτο ταχθείσας προθεσμίας. Κάθε πρόσθετο αποδεικτικό στοιχείο που προσκομίζεται μετά την προθεσμία αυτή δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη.

33. Παράδειγμα της δεύτερης προσεγγίσεως συνιστά η απόφαση Marien-

16 — Φρονώ ότι η κατά κάποιον τρόπο λακωνική διατύπωση έχει την εξής έννοια: υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 74, παράγραφος 2, όσον αφορά στοιχεία που προβλήθηκαν εκπροθέσμως στο στάδιο της προσφυγής.

17 — Απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2002, T-388/00, Institut für Lernsysteme κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2002, σ. II-4301, σκέψεις 27 έως 30).

felde [18], με την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο κανόνας 22, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει την εκτίμηση πρόσθετων αποδεικτικών στοιχείων, λόγω υπάρξεως νέων στοιχείων, ακόμη και αν προσκομιστούν μετά τη λήξη της προθεσμίας αυτής και ότι το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα παρέχει στα όργανα του ΓΕΕΑ εξουσία εκτιμήσεως σχετικά με το αν θα λάβουν υπόψη τα εκπροθέσμως προσκομισθέντα στοιχεία.

34. Τέλος, η τρίτη προσέγγιση απεικονίζεται με την απόφαση κατά της οποίας ασκήθηκε η υπό κρίση αναίρεση. Ακολουθήθηκε και σε πιο πρόσφατες αποφάσεις, υπό την έννοια ότι η προσκόμιση εγγράφου δεν είναι εκπρόθεσμη, κατά το άρθρο 74, παράγραφος 2, αν κατατεθεί στο τμήμα προσφυγών εντός της τετράμηνης προθεσμίας που τάσσει το 59 του κανονισμού αυτού, οπότε το τμήμα αυτό δεν μπορεί να αρνηθεί να λάβει υπόψη του το έγγραφο αυτό [19].

35. Τα τμήματα προσφυγών επανειλημμένως έκριναν ότι οι διάδικοι ενώπιον του ΓΕΕΑ δεν μπορούν απλώς να αγνοούν τις οριζόμενες προθεσμίες και να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία που όφειλαν και μπορούσαν να προσκομίσουν εμπροθέσμως, εκτός αν το τμήμα προσφυγών θεωρήσει ότι τα εν λόγω πρόσθετα ή συμπληρωματικά πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να ληφθούν υπόψη σύμφωνα με το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το σήμα [20].

Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας

36. Προτού επανέλθω στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, είναι ενδιαφέρον να εξεταστεί συνοπτικά η νομολογία του Ευρωπαϊκού Γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε παρόμοιες περιπτώσεις. Το Γραφείο αυτό, το οποίο ιδρύθηκε με τη Σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας [21], έχει παρόμοια δομή με αυτή του ΓΕΕΑ και πολλές από τις διατάξεις του κανονισμού για το σήμα [22] είναι είτε όμοιες [23] ή πολύ παρόμοιες με αντίστοιχες διατάξεις της ως άνω συμβάσεως. Πράγματι, η αιτιολογική έκθεση της αρχικής προτάσεως της Επιτροπής για τον κανονισμό για το κοινοτικό

18 — Απόφαση της 8ης Ιουλίου 2004, T-334/01, MFE Marienfelde κατά ΓΕΕΑ — Vétoquinol (HIPOVITON) (Συλλογή 2004, σ. II-2787, σκέψεις 56 και 57).

19 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2005, T-275/03, Focus Magazin Verlag κατά ΓΕΕΑ — ECI Telecom (HI-FOCuS) (Συλλογή 2005, σ. II-4725, σκέψη 38)· και, πιο πρόσφατα, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, T-252/04, Caviar Anzali SAS κατά ΓΕΕΑ — Novomarket (ASETRA) (Συλλογή 2006, σ. II-2115, σκέψη 38).

20 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 2ας Μαρτίου 2005 στην υπόθεση R 389/2004-1 — HYPERCO (εικονιστικό σήμα)/ HYPERCOR (εικονιστικό σήμα), σκέψεις 26 έως 29 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

21 — Σύμβαση χορηγήσεως ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, που υπογράφηκε στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973. Επί του παρόντος έχουν υπογράψει τη σύμβαση όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (με εξαίρεση τη Μάλτα, η προσχώρηση της οποίας εκκρεμεί) και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, καθώς και η Βουλγαρία, το Μονακό, η Ρουμανία, η Ελβετία και η Τουρκία.

22 — Ειδικότερα, τα άρθρα 43, παράγραφοι 1, 60, 62, παράγραφος 1, 74 και 76, παράγραφος 1.

23 — Στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα που είναι οι γλώσσες της Συμβάσεως για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

σήμα δείχνει ότι γνώμονα για τις γενικές δικονομικές διατάξεις αποτέλεσαν οι διατάξεις της Συμβάσεως για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

37. Επιπλέον, παρόμοια ζητήματα με αυτά που καλείται να επιλύσει το Δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση ανέκυψαν ενώπιον των τμημάτων προσφυγών του Ευρωπαϊκού Γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (ΕΓΔΕ).

38. Θεμελιώδους σημασίας είναι η απόφαση του ανώτατου συμβουλίου προσφυγών του ΕΓΔΕ στις υποθέσεις G 9/91 και G 10/91 [24]. Η σκέψη 18 της αποφάσεως αυτής έχει ως εξής:

«18. Σκοπός της inter partes διαδικασίας προσφυγής είναι κυρίως να παράσχει στον ηττηθέντα διάδικο τη δυνατότητα να αμφισβητήσει το βάσιμο της αποφάσεως του τμήματος ανακοπών. Δεν εμπίπτει στον σκοπό αυτό η εξέταση των λόγων της ανακοπής στους οποίους δεν στηρίχθηκε η απόφαση του τμήματος ανακοπών. Επιπλέον, σε αντίθεση με τον αμιγώς διοικητικό χαρακτήρα της διαδικασίας ανακοπής, η διαδικασία προσφυγής πρέπει να θεωρείται ένδικη διαδικασία [...]. Η διαδικασία αυτή έχει από τη φύση της λιγότερο εξεταστικό χαρακτήρα από μια διοικητική διαδικασία. Επομένως, μολονότι το άρθρο 114, παράγραφος 1, [της Συμβάσεως για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας] [25] αφορά επίσης, κατ' αρχήν, τη διαδικασία της προσφυγής, δικαιολογείται η σε γενικές γραμμές πιο περιοριστική εφαρμογή της διατάξεως αυτής σε μια τέτοια διαδικασία παρά στη διαδικασία ανακοπής. Όσον αφορά, ειδικότερα, ενδεχόμενους νέους λόγους ανακοπής, το ανώτατο συμβούλιο προσφυγών θεωρεί, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, ότι δεν πρέπει, κατ' αρχήν, να λαμβάνονται υπόψη στο στάδιο της προσφυγής. Η αντίληψη αυτή μειώνει, επίσης, τη δικονομική ανασφάλεια για τους δικαιούχους διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που, υπό διαφορετικές συνθήκες, θα αντιμετώπιζαν απρόβλεπτες επιπλοκές σε πολύ όψιμο στάδιο της διαδικασίας, με κίνδυνο την ανάκληση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ήτοι την ανεπανόρθωτη απώλεια δικαιωμάτων. Οι ανακόπτοντες τελούν ως προς αυτό σε ευνοϊκότερη θέση, καθότι έχουν πάντοτε τη δυνατότητα να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, αν δεν κερδίσουν ενώπιον του Γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Πάντως, δικαιολογείται εξαίρεση στην προαναφερθείσα αρχή, εν προκειμένω στην περίπτωση που ο δικαιούχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δέχεται να ληφθεί υπόψη νέος ισχυρισμός: volenti non fit injuria. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, ενδέχεται να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του να εξεταστεί ο ισχυρισμός αυτός στο πλαίσιο της συγκεντρωτικής διαδικασίας ενώπιον του Γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Ωστόσο, είναι προφανές ότι ένας τέτοιος ισχυρισμός μπορεί να εξεταστεί μόνον από τμήμα

24 — Απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993 (ΕΕ ΕΓΔΕ 1993, σ. 408).

25 — Η διάταξη αυτή είναι όμοια με αυτή του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, μόνον που η εξέταση αυτή ρητώς *δεν* περιορίζεται στους ισχυρισμούς και τα αιτήματα των διαδίκων (εν πάση περιπτώσει, τα άρθρα 114, παράγραφος 2, και 74, παράγραφος 2, είναι όμοια).

προσφυγών ή, αν τον επικαλείται ο ανακόπτων, μπορεί να γίνει δεκτός στη διαδικασία μόνον αν το τμήμα έχει θεωρήσει ότι ασκεί, εκ πρώτης όψεως, ουσιαστική επιρροή. Αν νέος ισχυρισμός γίνει δεκτός στη διαδικασία, η υπόθεση πρέπει, λαμβανομένου υπόψη του προαναφερθέντος σκοπού της διαδικασίας προσφυγής, να αναπεμφθεί ενώπιον του πρώτου τμήματος, εκτός αν υπάρχουν ειδικοί λόγοι για να ακολουθηθεί διαφορετική διαδικασία. Αν ο δικαιούχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν δέχεται την προσθήκη νέου λόγου ανακοπής, ο λόγος αυτός δεν πρέπει να εξεταστεί για την απόφαση του τμήματος προσφυγών επί της ουσίας. Μπορεί απλώς να μνημονευθεί το γεγονός ότι αναφέρθηκε το ζήτημα αυτό.»

39. Οι σκέψεις αυτές έχουν αναμφίβολα ενδιαφέρον για την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως. Πρέπει, ωστόσο, να ληφθούν υπόψη με προσοχή για διάφορους λόγους.

40. Πρώτον, μολονότι οι έχουσες πανομοιότυπη ή παρόμοια διατύπωση διατάξεις του ευρωπαϊκού δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να ερμηνεύονται, στο μέτρο του δυνατού, ομοιόμορφα, η Σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας δεν αποτελεί κοινοτικό κείμενο και το Ευρωπαϊκό Γραφείο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας δεν είναι κοινοτικό όργανο. Οι αποφάσεις των τμημάτων προσφυγών του Γραφείου αυτού δεν αποτελούν νομολογία του κοινοτικού δικαίου.

41. Δεύτερον, οι αποφάσεις των τμημάτων προσφυγών του ΓΕΕΑ υπόκεινται στον έλεγχο του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου, ενώ αυτές των τμημάτων του Ευρωπαϊκού Γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας δεν υπόκεινται σε προσφυγή. Επομένως, το γενικό δικονομικό πλαίσιο είναι διαφορετικό.

42. Αναλυτικότερα, οι διαδικασίες ανακοπής στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικαίου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας διεξάγονται a posteriori, γεγονός που τις καθιστά πλησιέστερες στις διαδικασίες ακυρώσεως του κοινοτικού δικαίου για τα σήματα. Επιπλέον, σε αντίθεση με την κατάσταση που προκύπτει από τους κανόνες 15, παράγραφος 2, στοιχείο δ΄, και 16, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής, ως ίσχυαν κατά τον χρόνο που μας ενδιαφέρει στην υπό κρίση υπόθεση, ο κανόνας 55, στοιχείο γ΄, του κανονισμού εφαρμογής της Συμβάσεως για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας απαιτεί να επισυνάπτεται στην ανακοπή υπόμνημα που να εκθέτει τους λόγους της ανακοπής και να αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά, τα αποδεικτικά στοιχεία και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη των λόγων αυτών.

Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία στην παρούσα υπόθεση

43. Το 1996, η εταιρία Atlantic Richfield υπέβαλε αίτηση καταχωρίσεως ως κοινοτικού σήματος της λέξεως ARCOL, μεταξύ άλλων, για «χημικές ουσίες για τη συντήρηση τροφίμων» [26].

26 — Η αίτηση καταχωρίσεως μεταβιβάστηκε, ακολούθως, στην εταιρία Bayer AG, νυν αιτούσα ενώπιον του ΓΕΕΑ.

44. Η Kaul GmbH (στο εξής: Kaul) αντιτάχθηκε στην καταχώριση, επικαλούμενη κίνδυνο συγχύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, με το προγενέστερο κοινοτικό σήμα CAPOL, του οποίου ήταν δικαιούχος και που είχε καταχωριστεί για «χημικά προϊόντα για τη συντήρηση των τροφίμων, ήτοι ακατέργαστες ύλες για γλασάρισμα και κονσερβοποιία έτοιμων τροφίμων, κυρίως γλυκισμάτων».

45. Η ανακοπή απορρίφθηκε για τον λόγο ότι δεν υπήρχε κανένας κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των σημείων αυτών εντός της Κοινότητας, λόγω των οπτικών και ακουστικών διαφορών τους.

46. Η Kaul άσκησε προσφυγή κατά της απορρίψεως αυτής, αλλά και αυτή απορρίφθηκε [27].

47. Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση [28], η Kaul υποστήριξε ότι το προγενέστερο σήμα της είχε έντονο διακριτικό χαρακτήρα για δύο λόγους. Πρώτον, δεν περιελάμβανε περιγραφή των προϊόντων. Δεύτερον, η Kaul ήταν ταυτόχρονα ο κύριος προμηθευτής παραγόντων ενσωμάτωσης και antisticking (για 1,4 εκατομμύρια τόνους γλυκισμάτων σε περισσότερες από 60 χώρες) και ο βασικός παγκοσμίως καταναλωτής λαδιού MCT που χρησιμοποιείται για τα προϊόντα που φέρουν το σήμα της. Προς στήριξη του τελευταίου αυτού ισχυρισμού, η Kaul προσκόμισε στο τμήμα προσφυγών υπεύθυνη δήλωση του γενικού διευθυντή της και κατάλογο των βασικών πελατών της. Ενώπιον του τμήματος ανακοπών, προσκόμισε απλώς ενημερωτικό φυλλάδιο που περιέγραφε τα προϊόντα που καλύπτονται από το σήμα της.

48. Οι σκέψεις 10 έως 14 της προσβαλλομένης αποφάσεως, με τίτλο «νέα αποδεικτικά στοιχεία και επιχειρήματα», έχει ως εξής:

«10. Το επιχείρημα ότι το προγενέστερο σήμα έχει διακριτικό χαρακτήρα, καθότι δεν είναι περιγραφικό, το οποίο ο ανακόπτων επανειλημμένως προέβαλε κατά τη διαδικασία της ανακοπής και της προσφυγής διαφέρει από το επιχείρημα ότι το προγενέστερο σήμα έχει έντονο διακριτικό χαρακτήρα λόγω της φήμης του. Το τελευταίο αυτό επιχείρημα, τη λυσιτέλεια του οποίου αμφισβητεί ο αιτών την καταχώριση του σήματος, προβάλλεται το πρώτον στο στάδιο της προσφυγής και τεκμηριώνεται με υπεύθυνη δήλωση του γενικού διευθυντή και με κατάλογο που αναφέρει τα ονόματα και τα στοιχεία των κύριων πελατών της. Το ενημερωτικό φυλλάδιο, το οποίο απεστάλη με τηλεομοιοτυπία μαζί με τις παρατηρήσεις της 2ας Αυγούστου 1999, κατατέθηκε απλώς προκειμένου να αποδειχθεί ότι

27 — Με απόφαση του τρίτου τμήματος προσφυγών στην υπόθεση R 782/2000-3 — ARCOL/CAPOL, που διατίθεται στην ακόλουθη ιστοσελίδα: http//oami.europa.eu/LegalDocs/BoA/2000/en/R0782_2000-3.pdf (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

28 — Σκέψη 6.

τα προστατευόμενα από το προγενέστερο σήμα προϊόντα είναι όμοια με τα προϊόντα για τα οποία υποβλήθηκε η αίτηση και δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως αποβλέπον στη στήριξη του τελευταίου αυτού επιχειρήματος.

11. Κατά πάγια νομολογία των τμημάτων προσφυγών, νέα αποδεικτικά στοιχεία και "αιτήσεις υποβαλλόμενες" μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσει το τμήμα ανακοπών για την κατάθεσή τους δεν μπορούν κατ' αρχήν να επιτραπούν, εφόσον η διαδικασία ανακοπής, η δικονομική ισορροπία της οποίας εξασφαλίζεται με το σύστημα προθεσμιών, σε αντίθεση με την ex parte διαδικασία, οδηγεί σε αντιπαράθεση μεταξύ δύο μερών [...]

12. Το τμήμα προσφυγών πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των διαδίκων κατά τη διαδικασία ανακοπής, εφόσον οι διαδικασίες αυτές διέπονται από την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως. Σκοπός της προθεσμίας είναι, πρώτον, να λαμβάνεται δεόντως υπόψη το δικαίωμα ακροάσεως του διαδίκου, σύμφωνα με το άρθρο 73 του RMC [κανονισμού για το κοινοτικό σήμα], δεύτερη περίοδος, και να παρέχεται στο ΓΕΕΑ η δυνατότητα να οργανώσει την εύρυθμη διεξαγωγή των ενώπιόν του διαδικασιών. Εφόσον το στάδιο της inter partes διαδικασίας έληξε με οριστική απόφαση του τμήματος ανακοπών, το τμήμα προσφυγών δεν μπορεί να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία αυτή βάσει νέων αποδεικτικών στοιχείων και "αιτήσεων" που ο ανακόπτων μπορούσε και όφειλε να υποβάλει στο τμήμα ανακοπών.

13. Συγκεκριμένα, στην υπό κρίση υπόθεση, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε στην πραγματικότητα νέο επιχείρημα, αλλά απλώς μετέβαλε τη νομική βάση της ανακοπής της. Τα παγκοίνως γνωστά σήματα μνημονεύονται ειδικώς στο άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και πρέπει να αναφέρονται ρητώς ως ένα από τα ενδεχόμενα προγενέστερα σήματα για τα οποία ασκείται η ανακοπή.

14. Επομένως, το επιχείρημα ότι το σήμα έχει διακριτικό χαρακτήρα λόγω της φήμης του δεν μπορεί να γίνει δεκτό στο στάδιο της προσφυγής.»

49. Η Kaul ζήτησε από το Πρωτοδικείο την ακύρωση της αποφάσεως αυτής, επικαλούμενη παραβίαση της υποχρεώσεως εξετάσεως των στοιχείων που προέβαλε ενώπιον του τμήματος προσφυγών, παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, παραβίαση των δικονομικών αρχών που γίνονται δεκτές στα κράτη μέλη και παράβαση των διαδικαστικών κανόνων που εφαρμόζονται στο ΓΕΕΑ, καθώς και παραβίαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

50. Το Πρωτοδικείο εξέτασε τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, τον έκρινε βάσιμο και ακύρωσε την απόφαση του τμήματος προσφυγών, χωρίς να εξετάσει τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως. Το σχετικό τμήμα της αποφάσεώς του έχει ως εξής:

«27. Αφενός το τμήμα προσφυγών, με τα σημεία 10 έως 12 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, και αφετέρου στη συνέχεια το Γραφείο, με το σημείο 30 του υπομνήματος αντικρούσεως, έκριναν ότι δεν μπορούσαν να λάβουν υπόψη τους νέα έκθεση πραγματικών περιστατικών, καθότι αυτή υποβλήθηκε μετά τη λήξη της ταχθείσας από το τμήμα ανακοπών προθεσμίας.

28. Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η τοποθέτηση αυτή δεν είναι συμβατή με τη λειτουργική συνέχεια μεταξύ των τμημάτων του Γραφείου, όπως επιβεβαίωσε το Πρωτοδικείο όσον αφορά τόσο τη διαδικασία ex parte [...] όσο και τη διαδικασία inter partes [...].

29. Συγκεκριμένα, έχει κριθεί ότι από τη λειτουργική συνέχεια μεταξύ των τμημάτων του Γραφείου προκύπτει ότι, εντός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 74, παράγραφος 1, τελευταία περίοδος, του κανονισμού 40/94, το τμήμα προσφυγών οφείλει να στηρίξει την απόφασή του σε όλα τα πραγματικά περιστατικά και νομικά στοιχεία που ο ενδιαφερόμενος προέβαλε είτε κατά τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό είτε, υπό τη μόνη επιφύλαξη της παραγράφου 2 της διατάξεως αυτής, κατά τη διαδικασία εκδικάσεως της προσφυγής [...]. Κατ' αυτόν τον τρόπο, σε αντίθεση προς ό,τι υποστηρίζει το Γραφείο όσον αφορά τη διαδικασία inter partes, η λειτουργική συνέχεια που υφίσταται μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του Γραφείου δεν συνεπάγεται ότι ο διάδικος ο οποίος δεν προέβαλε, ενώπιον του τμήματος που αποφαίνεται πρωτοδίκως, ορισμένα πραγματικά περιστατικά ή επιχειρήματα εντός της προθεσμίας που είχε τάξει το τμήμα αυτό, δεν μπορεί παραδεκτώς, δυνάμει του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, να προβάλει τα στοιχεία αυτά ενώπιον του τμήματος προσφυγών. Αντιθέτως, η λειτουργική συνέχεια συνεπάγεται ότι ο διάδικος αυτός μπορεί παραδεκτώς να προβάλει τα εν λόγω στοιχεία ενώπιον του τμήματος προσφυγών, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως, ενώπιον του τμήματος αυτού, του άρθρου 74, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού.

30. Κατά συνέπεια, εν προκειμένω, εφόσον τα επίδικα στοιχεία περί των πραγματικών περιστατικών προβλήθηκαν εγκαίρως, κατά την έννοια του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, δεδομένου ότι επισυνάφθηκαν στο υπόμνημα που κατέθεσε η προσφεύγουσα στο τμήμα προσφυγών στις 30 Οκτωβρίου 2000, ήτοι εντός της τετράμηνης προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 59 του κανονισμού 40/94, το εν λόγω τμήμα δεν μπορεί να αρνηθεί να λάβει υπόψη του τα στοιχεία αυτά.»

51. Το Πρωτοδικείο απέρριψε, επίσης, το «επικουρικό επιχείρημα» που προκύπτει από τη σκέψη 13 της αποφάσεως του τμήματος

προσφυγών, ότι η Kaul «προσπαθούσε στην πραγματικότητα να αποδείξει ότι το σήμα της ήταν φημισμένο ή παγκοίνως γνωστό» και ότι «αντικατέστησε τη νομική βάση της ανακοπής της, ήτοι το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού αυτού με το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄, του κανονισμού 40/94».

52. Έκρινε ότι νομική βάση παρέμεινε το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Επομένως, το τμήμα προσφυγών δεν μπορούσε, χωρίς να παραβεί το άρθρο 74 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, να αρνηθεί να λάβει υπόψη του τα νέα πραγματικά στοιχεία που προέβαλε η Kaul προκειμένου να αποδείξει τον έντονο διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος που προκύπτει από τη χρήση του στην αγορά. Αφού διαπίστωσε ότι τα επίδικα προϊόντα ήσαν όμοια και ότι υπήρχαν ομοιότητες μεταξύ των δύο σημάτων, το τμήμα προσφυγών δεν μπορούσε, όπως έπραξε, να αποφανθεί επί του κινδύνου συγχύσεως, χωρίς να λάβει υπόψη του όλα τα σχετικά στοιχεία, περιλαμβανομένων των νέων αποδεικτικών στοιχείων που προβλήθηκαν προκειμένου να αποδειχθεί ο έντονος διακριτικός χαρακτήρας του προγενέστερου σήματος. Επομένως, το τμήμα προσφυγών, παραλείποντας να λάβει υπόψη του τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει για την εξέταση του κινδύνου συγχύσεως δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄ [29].

29 — Σκέψεις 33 έως 37 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

Η αίτηση αναιρέσεως

53. Το ΓΕΕΑ ζητεί επί του παρόντος από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο για να αποφανθεί επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως και να καταδικάσει την Kaul στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας.

54. Ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο, ιδίως με τις σκέψεις 29 και 30 της αποφάσεώς του, ερμήνευσε και/ή εφάρμοσε εσφαλμένα

— τα άρθρα 42, παράγραφος 3, και 62, παράγραφος 1, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, σε συνδυασμό με τους κανόνες 16, παράγραφος 3, και 20, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής και

— το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα.

55. Επομένως, υπάρχουν δύο λόγοι αναιρέσεως. Πρώτον, το ΓΕΕΑ αντιτάσσεται στην άποψη του Πρωτοδικείου ως προς τη φύση

των προθεσμιών για την κατάθεση στοιχείων προς στήριξη ανακοπής (άρθρο 42, παράγραφος 3, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και κανόνες 16, παράγραφος 3, και 20, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής) και ως προς το αποτέλεσμα που έχουν οι εξουσίες του τμήματος προσφυγών επί των προθεσμιών αυτών, κατά το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα. Δεύτερον, επικρίνει την ερμηνεία του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, κατά την οποία το τμήμα προσφυγών οφείλει να λαμβάνει υπόψη του στοιχεία που προβάλλονται μετά τη λήξη της προθεσμίας που τάσσει το τμήμα ανακοπών για την προσκόμισή τους.

56. Τα επιχειρήματα μπορούν να εκτεθούν, συνοπτικά, ως εξής.

57. Όσον αφορά την πρώτη ομάδα διατάξεων, το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι πάντοτε θεωρεί ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται μετά τη λήξη της αποκλειστική προθεσμίας («Ausschlussfrist») που τάσσει το τμήμα ανακοπών δεν μπορούν να γίνουν δεκτά ενώπιον του τμήματος προσφυγών. Αυτού του είδους η πρακτική απορρέει, κυρίως, από τη φύση κάθε διαδικασίας προσφυγής, καθώς και από τις προαναφερθείσες διατάξεις, η δε ισχύς της επιβεβαιώνεται από την προσθήκη του κανόνα 50, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής —μολονότι η τροποποίησή του δεν ασκεί επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση. Η έννοια της λειτουργικής συνέχειας αφορά την αρμοδιότητα των τμημάτων προσφυγών ως προς τις αποφάσεις που μπορούν να λάβουν, αλλά δεν μπορεί να επηρεάσει τους κανόνες περί των δικονομικών προθεσμιών.

58. Η Kaul τονίζει ότι, δυνάμει του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, τα τμήματα προσφυγών μπορούν να ασκούν τις ίδιες εξουσίες με το τμήμα που έλαβε την προσβαλλόμενη απόφαση. Θεωρεί ότι πρέπει, ως εκ τούτου, να προβαίνουν σε νέα εκτίμηση του ίδιου είδους ουσιαστικών ζητημάτων που προβάλλονται ενώπιόν τους. Ο ρόλος τους (sui generis, οιονεί δικαιοδοτικός) στην εκτίμηση της ουσίας των υποθέσεων των οποίων επιλαμβάνονται —που διακρίνεται από τον αμιγώς δικαστικό έλεγχο που ασκεί το Πρωτοδικείο και το Δικαστήριο— επιβεβαιώνει την άποψη αυτή. Το άρθρο 76, παράγραφος 1, σχετικά με τα αποδεικτικά μέσα, αφορά *κάθε* διαδικασία ενώπιον του ΓΕΕΑ και προβλέπει, ως εκ τούτου, ρητώς τη δυνατότητα εξετάσεως νέων αποδεικτικών στοιχείων από τα τμήματα προσφυγών. Μόνον όταν η υπόθεση φθάνει στο Πρωτοδικείο, η προσφυγή περιορίζεται ρητώς σε νομικά ζητήματα. Οι προθεσμίες που τάσσει το ΓΕΕΑ, δυνάμει των άρθρων 42, παράγραφος 3, και 61, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, δεν είναι αποκλειστικές, σε αντίθεση με εκείνες που ορίζει ο ίδιος ο κανονισμός. Δεδομένου ότι ο κανονισμός εφαρμογής αποτελεί κατώτερο κανόνα δικαίου, δεν μπορεί να εισαγάγει παρέκκλιση από τις διατάξεις αυτές.

59. Σχετικά με το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι τα τμήματα προσφυγών δεν μπορούν να υποχρεωθούν να δεχθούν αποδεικτικά στοιχεία που προσκο-

μίζονται μετά τη λήξη της αποκλειστικής προθεσμίας που έχει τάξει το τμήμα ανακοπών για την προσκόμισή τους. Όταν η νομοθεσία προβλέπει ειδική προθεσμία ή όταν προβλέπει τον ορισμό προθεσμίας και τούτο έχει γίνει δεόντως, η προθεσμία αυτή πρέπει πάντοτε να θεωρείται αποκλειστική. Το άρθρο 74, παράγραφος 2, δεν τυγχάνει εφαρμογής σε τέτοιες περιπτώσεις, καθότι τα στοιχεία που προβάλλονται μετά τη λήξη αποκλειστικής προθεσμίας ουδέποτε μπορούν να γίνουν δεκτά, λόγω της φύσεως μιας τέτοιας προθεσμίας. Η έννοια «εγκαίρως» του άρθρου 74, παράγραφος 2, αφορά μόνον άλλου είδους καταστάσεις, όταν υφίσταται περιθώριο εκτιμήσεως και οι διάδικοι δεν είναι επαρκώς επιμελείς.

60. Η Kaul υποστηρίζει ότι, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, απλώς επισημάνθηκε ότι τα νέα αποδεικτικά στοιχεία προσκομίστηκαν εντός της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής και ότι, κατά συνέπεια, το άρθρο 74, παράγραφος 2, δεν είχε εφαρμογή. Το περιεχόμενο της ανακοπής ορίζεται κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, αλλά η δυνατότητα προσκομίσεως αποδεικτικών στοιχείων δεν περιορίζεται στο στάδιο αυτό. Είναι πιθανόν η προσκόμιση ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων να καθίσταται αναγκαία μόνο μετά την έκδοση της αποφάσεως του τμήματος ανακοπών. Δεν ευνοεί την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας η απαίτηση προσκομίσεως *όλων* των αποδεικτικών στοιχείων κατά το προγενέστερο στάδιο, απλώς και μόνο για την περίπτωση που θα ήταν αναγκαία.

Εκτίμηση

Είδη προθεσμιών

61. Ο κανονισμός για το σήμα και ο κανονισμός εφαρμογής προβλέπουν δύο είδη προθεσμιών για την υποβολή στοιχείων στις διαδικασίες ανακοπής· τις προθεσμίες που ορίζονται στη νομοθεσία και αυτές που μπορεί να τάξει το ΓΕΕΑ σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

62. Αυτά τα δύο είδη προθεσμιών αφορούν δύο είδη προσκομίσεως στοιχείων. Το πρώτο αφορά την κατάθεση της ανακοπής ή της προσφυγής και, ανάλογα με την περίπτωση, της αιτιολογικής εκθέσεως στην οποία στηρίζεται, σε συνδυασμό με την καταβολή των σχετικών εξόδων. Το δεύτερο αφορά την προσκόμιση δικαιολογητικών, για τα οποία οι όροι «πραγματικά περιστατικά», «αποδεικτικά στοιχεία», «επιχειρήματα», «παρατηρήσεις» και «δικαιολογητικά έγγραφα» χρησιμοποιούνται με διάφορους τρόπους.

63. Οφείλω να τονίσω ότι δεν υπάρχει μεγάλη ομοιομορφία μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και του κανονισμού εφαρμογής, ειδικότερα όσον αφορά τους «προβαλλόμενους ισχυρισμούς και [...] τις

υποβαλλόμενες αιτήσεις». Οι αποκλίσεις απορρέουν, αφενός, από τη Σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, το κείμενο του άρθρου 114 της οποίας επαναλήφθηκε στο άρθρο 74 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά.

64. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι δεν υφίσταται λεπτή διάκριση μεταξύ των χρησιμοποιούμενων όρων. Αντιθέτως, συνάγεται μια έντονη διάκριση μεταξύ, αφενός, της επίσημης ανακοπής ή προσφυγής, η οποία πρέπει να διευκρινίζει τους λόγους στους οποίους στηρίζεται εντός ρητώς τασσόμενης εκ του νόμου προθεσμίας, και, αφετέρου, της προβολής στοιχείων (πραγματικών ή νομικών), σκοπός των οποίων είναι να αποδειχθεί ότι οι λόγοι που διευκρινίζονται με την ανακοπή ή την προσφυγή είναι πράγματι βάσιμοι, εντός των προθεσμιών που τάσσει, και ενδεχομένως παρατείνει, το ΓΕΕΑ.

Η φύση της προσκομίσεως στοιχείων στην υπό κρίση υπόθεση

65. Με την επίδικη απόφαση, τα προσκομιζόμενα στοιχεία περιγράφονται, αρχικώς, ως «νέα αποδεικτικά στοιχεία και επιχειρήματα», στη δε συνέχεια αναφέρεται ότι «δεν προβλήθηκε στην πραγματικότητα [...] νέο επιχείρημα», αλλά μεταβλήθηκε η «νομική βάση της ανακοπής».

66. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση κάνει λόγο για «πραγματικά στοιχεία» και για «νέα έκθεση πραγματικών περιστατικών». Με τη σκέψη 25, το Πρωτοδικείο εξηγεί ότι τα καλούμενα «στοιχεία» συνίστανται σε μια υπεύθυνη δήλωση και στον εν λόγω κατάλογο. Με τις σκέψεις 32 επ., απορρίπτει την άποψη ότι υπήρξε μεταβολή της νομικής βάσης της ανακοπής.

67. Λαμβανομένης υπόψη της διαφοράς μεταξύ των δύο ειδών προθεσμιών, είναι σημαντικό να αποφασιστεί, σ' αυτό το στάδιο, αν το στοιχείο που αρνήθηκε να λάβει υπόψη του το τμήμα προσφυγών ήταν νέος λόγος ανακοπής (μεταβολή της νομικής βάσης), ή νέο επιχείρημα ή στοιχείο προς στήριξη ήδη προβληθέντος λόγου ανακοπής.

68. Κατά την άποψή μου, το Πρωτοδικείο ορθώς κατέληξε ότι δεν υπήρχε απόπειρα μεταβολής της νομικής βάσης της ανακοπής, ήτοι αντικατάστασης του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β' με το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα —και, κατ' επέκταση, απόπειρα επικλήσεως νέου λόγου ανακοπής.

69. Η ανακοπή στηρίχθηκε στην ύπαρξη προγενέστερου όμοιου ή παρόμοιου σήματος που κάλυπτε όμοια ή παρόμοια προϊόντα, προκαλώντας κίνδυνο συγχύσεως για το

κοινό, όπως προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄.

70. Το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄, αναφέρει ότι, για τον σκοπό αυτό, τα «προγενέστερα σήματα» περιλαμβάνουν —εκτός από αυτά που έχουν καταχωριστεί με ισχύ σε συγκεκριμένο έδαφος (άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο α΄) ή αυτά για τα οποία έχει υποβληθεί αίτηση καταχωρίσεως (άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο β΄)— εκείνα που τυγχάνουν προστασίας όχι λόγω της καταχωρίσεώς τους, αλλά επειδή είναι «παγκοίνως γνωστά» κατά την έννοια του άρθρου 6 δις της Συμβάσεως των Παρισίων.

71. Εφόσον, στην υπό κρίση υπόθεση, το προγενέστερο σήμα στο οποίο στηρίζεται η ανακοπή, είναι καταχωρισμένο κοινοτικό σήμα, το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο γ΄, δεν ασκεί επιρροή. Δεν χρειάζεται, επίσης, να αποδειχθεί ότι ένα καταχωρισμένο σήμα είναι «παγκοίνως γνωστό». Σκοπός της υπεύθυνης δηλώσεως και του καταλόγου των πελατών που προσκόμισε η Kaul δεν ήταν, επομένως, να επικαλεστεί τη σχετική διάταξη. Επιδίωξε μάλλον να στηριχθεί, όπως επιβεβαιώθηκε με τα σημεία 33 επ. του δικογράφου της προσφυγής που άσκησε ενώπιον του Πρωτοδικείου, στη νομολογία κατά την οποία, αφενός, ο κίνδυνος συγχύσεως πρέπει να αξιολογείται σφαιρικά λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά στοιχεία, και, αφετέρου, δεδομένου ότι ο κίνδυνος συγχύσεως αυξάνει όσο αποδεικνύεται σημαντικότερος ο διακριτικός χαρακτήρας του προγενεστέρου σήματος, τα σήματα με ισχυρό διακριτικό χαρακτήρα, είτε από την ίδια τους τη φύση είτε λόγω του ότι είναι γνωστά στην αγορά, απολαύουν προστασίας μεγαλύτερης απ' ό,τι εκείνα των οποίων ο διακριτικός χαρακτήρας είναι ασθενέστερος [30].

72. Επομένως, το ζήτημα είναι αν το Πρωτοδικείο αποφάσισε ορθώς ότι το τμήμα προσφυγών έπρεπε να δεχθεί επιχείρημα και τα προς στήριξή του αποδεικτικά στοιχεία που αφορούσαν ισχυρισμό της ανακοπής, εφόσον ο ισχυρισμός αυτός προβλήθηκε εντός της τρίμηνης προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 42 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, αλλά το επιχείρημα και τα αποδεικτικά στοιχεία δεν προβλήθηκαν εντός των προθεσμιών που τάσσει το τμήμα ανακοπών, σύμφωνα με τα άρθρα 42, παράγραφος 3, και 43, παράγραφος 1.

30 — Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-251/95, SABEL (Συλλογή 1997, σ. I-6191, σκέψεις 22 έως 24), της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-39/97, Canon (Συλλογή 1998, σ. I-5507, σκέψεις 16 έως 18), και της 22ας Ιουνίου 1999, C-342/97, Lloyd Schuhfabrik Meyer (Συλλογή 1999, σ. I-3819, σκέψεις 18 έως 20). Οι υποθέσεις αυτές αφορούν το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της πρώτης οδηγίας του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (89/104/ΕΟΚ) (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), αλλά το κείμενο και η ερμηνεία της διατάξεως αυτής είναι ουσιαστικά όμοια με αυτά του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα.

Το περιθώριο εκτιμήσεως που παρέχει το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα

73. Το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο ερμήνευσε και/ή εφάρμοσε εσφαλμένα, αφενός, τα άρθρα 42, παράγραφος 3, και 62, παράγραφος 1, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και τους κανόνες 16, παράγραφος 3, και 20, παράγραφος 2, του κανονισμού εφαρμογής και, αφετέρου, το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα.

74. Φρονώ ότι η τελευταία αυτή διάταξη είναι καθοριστική για την επίλυση της υπό κρίση διαφοράς. Παρέχει στο ΓΕΕΑ τη δυνατότητα να «μη λαμβάνει υπόψη πραγματικά περιστατικά που δεν επικαλέστηκαν ή αποδείξεις που δεν προσκόμισαν εγκαίρως οι διάδικοι».

75. Παρέχοντας στο ΓΕΕΑ τη δυνατότητα να *μη* λάβει υπόψη του πραγματικά περιστατικά ή αποδεικτικά στοιχεία (δυνατότητα που, όπως προανέφερα, θεωρώ ότι καλύπτει και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν προς στήριξη ισχυρισμού της ανακοπής ή της προσφυγής που είχε διευκρινισθεί προηγουμένως) που δεν προβλήθηκαν εγκαίρως, το άρθρο 74, παράγραφος 2, του παρέχει, καθ' όμοιον τρόπο, σαφώς και αναγκαστικώς τη δυνατότητα να τα λάβει υπόψη του. Με άλλα λόγια, παρέχει στο ΓΕΕΑ περιθώριο εκτιμήσεως για να αποφασίσει προς μία από τις δύο κατευθύνσεις [31].

76. Η εξουσία εκτιμήσεως υφίσταται, ωστόσο, μόνο για τα στοιχεία που προβάλλονται προς στήριξη νομικού ισχυρισμού της ανακοπής ή της προσφυγής και όχι για τη διατύπωση του ισχυρισμού αυτού, για την οποία τάσσονται ειδικές προθεσμίες που δεν καλύπτονται από την εξουσία εκτιμήσεως. Συναφώς, το «εγκαίρως» δεν αναφέρεται στις ειδικές εκ του νόμου οριζόμενες προθεσμίες, αλλά σε εκείνες που τάσσει το ΓΕΕΑ. (Επιπλέον —όπως είναι προφανές— δεν υπάρχει εξουσία εκτιμήσεως που να παρέχει τη δυνατότητα να μη ληφθούν υπόψη στοιχεία που κατατέθηκαν εγκαίρως).

77. Αυτή η εξουσία εκτιμήσεως δεν είναι ανεπιφύλακτη. Ειδικότερα, εφόσον το τμήμα ανακοπών ή προσφυγών οφείλει να καλεί τους διαδίκους, «κάθε φορά που τούτο κρίνεται αναγκαίο», να υποβάλλουν, εντός της προθεσμίας που τους τάσσει, παρατηρήσεις επί των γνωστοποιήσεων των διαδίκων ή του ιδίου [32], πρέπει να υπάρχει δυνατότητα προσβολής της αρνήσεως εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, των αποδεικτικών στοιχείων και των επιχειρημά-

31 — Όπως αναγνώρισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 57 της αποφάσεώς του Marienfelde (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18).

32 — Άρθρα 43, παράγραφος 1, και 61, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα. Πρέπει να υπομνησθεί ότι η χρησιμοποίηση των όρων «παρατηρήσεις» και «επιχειρήματα» στα οικεία χωρία της νομοθεσίας δεν είναι ομοιόμορφη για όλες τις γλωσσικές αποδόσεις, οπότε είναι δύσκολο να υπάρξει επίσημη διάκριση μεταξύ τους.

των, αν ο οικείος διάδικος δεν είχε, σε επαρκή βαθμό, τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του.

78. Καταλήγω, επομένως, στη γενική αρχή ότι η απόφαση του τμήματος προσφυγών να λάβει ή να μη λάβει υπόψη του πραγματικά περιστατικά, αποδεικτικά στοιχεία ή παρατηρήσεις που δεν προβλήθηκαν εμπροθέσμως μπορεί να ακυρωθεί, αν δεν δικαιολογείται λαμβανομένης υπόψη της δυνατότητας που παρέχεται για την προσκόμιση των στοιχείων αυτών. Ωστόσο, αν αυτό δεν συμβαίνει και δεν υπάρχουν άλλες νομικές πλημμέλειες, η απόφαση αυτή εναπόκειται ακριβώς στην εξουσία εκτιμήσεως του τμήματος προσφυγών, εφόσον η μη τηρηθείσα προθεσμία εμπίπτει σ' αυτή την εξουσία εκτιμήσεως.

Οι αντικρουόμενες απόψεις

79. Το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εκτιμά ότι τα επίδικα στοιχεία κατατέθηκαν εμπροθέσμως, δεδομένου ότι προβλήθηκαν εντός της τετράμηνης προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 59 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα (για την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής). Κατά συνέπεια, το τμήμα προσφυγών δεν μπορούσε να αρνηθεί να λάβει υπόψη του τα στοιχεία αυτά.

80. Η ακολουθούμενη προσέγγιση, που απορρέει κυρίως από την απόφαση Kleencare[33], είναι ότι ο ρόλος του τμήματος προσφυγών είναι να αποφασίζει αν, λαμβανομένων υπόψη όλων των λυσιτελών νομικών και πραγματικών στοιχείων, μπορεί νομίμως να ληφθεί νέα απόφαση έχουσα το ίδιο διατακτικό κατά τον χρόνο εκδικάσεως της προσφυγής. Συναφώς, «τα σχετικά νομικά και πραγματικά στοιχεία» δεν περιορίζονται σε αυτά που προβλήθηκαν στο στάδιο της ανακοπής, αλλά περιλαμβάνουν και όσα προσκομίστηκαν ενώπιον του τμήματος προσφυγών εντός της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής. Επομένως, το άρθρο 74, παράγραφος 2, δεν παρέχει στο τμήμα προσφυγών καμία εξουσία εκτιμήσεως για να λάβει ή να μη λάβει υπόψη του στοιχεία που προσκομίστηκαν εντός της προθεσμίας αυτής.

81. Η ερμηνεία αυτή στηρίζεται στην ύπαρξη λειτουργικής συνέχειας μεταξύ των τμημάτων πρώτου βαθμού και των τμημάτων προσφυγών, η οποία προκύπτει ειδικώς από την αρμοδιότητα των τελευταίων να ασκούν, σύμφωνα με το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού για το σήμα, κάθε εξουσία που εμπίπτει στην αρμοδιότητα των πρώτων.

82. Το ΓΕΕΑ υποστηρίζει, όπως το αντιλαμβάνομαι, ότι τα επίδικα στοιχεία δεν αφορούν κάποιον ισχυρισμό της προσφυγής αλλά λόγο ανακοπής. Επομένως, ένα τέτοιο στοιχείο έπρεπε να προβληθεί εμπροθέσμως ή εντός των προθεσμιών που τάσσει το τμήμα ανακοπών σύμφωνα με τα άρθρα 42, παράγραφος 3 και/ή 43, παράγραφος 1, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα προκειμένου, αντιστοίχως, να προσκομιστούν προς

33 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15.

στήριξή του πραγματικά περιστατικά, αποδεικτικά στοιχεία και παρατηρήσεις και να κατατεθούν παρατηρήσεις. Εφόσον αυτό δεν συνέβη, το τμήμα προσφυγών δεν όφειλε να τα λάβει υπόψη. Στην πραγματικότητα, το ΓΕΕΑ δεν ισχυρίζεται απλώς ότι το τμήμα προσφυγών δεν είχε καν τη δυνατότητα να λάβει υπόψη του τα στοιχεία αυτά.

83. Επισημαίνω ότι το νέο τρίτο εδάφιο του κανόνα 50, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής είναι σύμφωνο με την τελευταία αυτή άποψη, αλλά —αναμφίβολα— ασύμβατο με την προσέγγιση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Το εδάφιο αυτό προβλέπει ότι, εφόσον η προσφυγή στρέφεται κατά αποφάσεως του τμήματος ανακοπών, το τμήμα προσφυγών περιορίζει την εξέταση της προσφυγής στα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία που προβλήθηκαν εντός των προθεσμιών που τάσσει ή διευκρινίζει το τμήμα προσφυγών σύμφωνα με τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα, εκτός αν το τμήμα προσφυγών θεωρήσει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη νέα ή πρόσθετα πραγματικά περιστατικά και αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με το άρθρο 74, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού.

Συμβατότητα με τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα

84. Αληθεύει ότι η διάταξη αυτή δεν είχε θεσπιστεί κατά την ημερομηνία που μας ενδιαφέρει στην υπό κρίση υπόθεση και τέθηκε σε ισχύ μόλις στις 25 Ιουλίου 2005. Όπως ορθώς τόνισε η Kaul, δεν μπορούσε βασίμως να μεταβάλει ή να εισαγάγει παρέκκλιση από κανόνα θεσπισθέντα με τις διατάξεις του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα ή ο οποίος απορρέει αναγκαστικώς από αυτές. Εντούτοις, από την έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1041/2005 [34], που εισάγει το νέο εδάφιο, προκύπτει ότι πρόθεση της Επιτροπής ήταν να διευκρινίσει το περιεχόμενο και το συγκείμενο των υφιστάμενων κανόνων σχετικά με τις έννομες συνέπειες των διαφόρων δικονομικών παρατυπιών και όχι να μεταβάλει τους κανόνες αυτούς. Επομένως, η δική της αντίληψη της καταστάσεως σύμφωνα με τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα είναι σύμφωνη με αυτή του ΓΕΕΑ.

85. Ως εκ τούτου, ζητείται από το Δικαστήριο να επιλέξει μεταξύ δύο αντιλήψεων για τη διαδικασία της προσφυγής.

86. Αν η συλλογιστική στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ορθή, το νέο εδάφιο του κανόνα 50, παράγραφος 1, του κανονισμού εφαρμογής δύσκολα μπορεί να έχει θεσπισθεί νομίμως. Αντιθέτως, αν η Επιτροπή είχε αρμοδιότητα να θεσπίσει τη διάταξη αυτή, φαίνεται ότι το Πρωτοδικείο ερμήνευσε εσφαλμένα τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα.

87. Το κείμενο του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα ουδόλως επιβεβαιώνει ή

34 — Προπαρατεθείς στην υποσημείωση 9: «Είναι απαραίτητη η πλήρης επαναδιατύπωση των διατάξεων σχετικά με τη διαδικασία ανακοπής, έτσι ώστε να προσδιορισθούν οι προϋποθέσεις για το παραδεκτό των αιτήσεων, να προσδιορισθούν με σαφήνεια οι νομικές συνέπειες των παραλείψεων και να τεθούν οι διατάξεις σύμφωνα με τη χρονολογική σειρά των διαδικασιών».

αναιρεί ρητώς τη μία ή την άλλη αντίληψη (το ίδιο ίσχυε —το χρονικό διάστημα που μας ενδιαφέρει— για τον κανονισμό εφαρμογής). Οι δύο αντιλήψεις στηρίζονται σ' έναν τρόπο ερμηνείας του συστήματος του κανονισμού.

88. Εντούτοις, η προσέγγιση του Πρωτοδικείου σ' ένα τουλάχιστον μέρος της νομολογίας του και το αποτέλεσμα στο οποίο κατέληξε στην υπό κρίση υπόθεση δεν φαίνεται σύμφωνο με τη γενικότερη φύση των διαδικασιών προσφυγής, παράδειγμα των οποίων είναι η προβλεπόμενη στον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα προσφυγή.

89. Αληθεύει ότι οι διαδικασίες προσφυγής ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τον τρόπο ασκήσεώς τους και τον τύπο τους. Έχουν, πάντως, μια κοινή δομή σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο [35] συνίσταται στη διαπίστωση ενδεχόμενης πλημμέλειας της αποφάσεως κατά της οποίας στρέφεται η προσφυγή. Εφόσον —και μόνον εφόσον— υπάρχει τέτοια πλημμέλεια (που μπορεί, μεταξύ άλλων, να οφείλεται στο γεγονός ότι ελήφθησαν υπόψη πολύ λίγα αποδεικτικά στοιχεία ή ισχυρισμοί), κατά το ακόλουθο στάδιο (που διεξάγεται εν όλω ή εν μέρει από το ίδιο τμήμα που διεξήγαγε και το προηγούμενο στάδιο ή από διαφορετικό τμήμα —ενίοτε το τμήμα που εξέδωσε την πρώτη απόφαση) πρέπει να καθοριστεί η απόφαση που έπρεπε ή πρέπει να εκδοθεί. Προς τούτο, είναι ενδεχομένως δυνατή, ανάλογα με τους κανόνες και τις προϋποθέσεις της οικείας διαδικασίας, η εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων ή των παρατηρήσεων που, για οποιονδήποτε λόγο, δεν ελήφθησαν υπόψη για την έκδοση της αρχικής αποφάσεως.

90. Αληθεύει, επίσης, ότι ενδέχεται να υπάρχουν διαδικασίες στις οποίες το γεγονός ότι εκδόθηκε απόφαση βάσει ορισμένων αποδεικτικών στοιχείων και παρατηρήσεων δεν αποκλείει ενδεχόμενη νέα αίτηση για την έκδοση διαφορετικής αποφάσεως με το ίδιο αντικείμενο, στηριζόμενη σε νέα επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία ή διαφορετικές περιστάσεις. Ωστόσο, αυτού του είδους οι διαδικασίες δεν είναι πάντοτε διαδικασίες προσφυγής. Διαφέρουν τυπικά από τις διαδικασίες που αφορούν οποιαδήποτε προγενέστερη απόφαση. Μολονότι ενδέχεται να καταλήξουν στην αντικατάσταση μιας τέτοιας αποφάσεως, δεν προσβάλλουν ούτε επηρεάζουν τον τρόπο εκδόσεώς της. Επιπλέον, κανονικά, δεν υπάρχουν αυστηρές προθεσμίες για τις διαδικασίες αυτές, εφόσον δεν υπάρχει λόγος να υποτεθεί ότι θα προκύψουν νέα αποδεικτικά στοιχεία ή ότι οι περιστάσεις θα μεταβληθούν εντός ορισμένης περιόδου μετά την έκδοση της προηγούμενης αποφάσεως.

91. Από τα άρθρα 57 έως 62 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα προκύπτει σαφώς ότι ο εν λόγω κανονισμός προβλέπει διαδικασία προσφυγής του πρώτου είδους, ανεξαρτήτως οποιασδήποτε διαφορετικής ορολογίας

35 — Δεν θα αναφερθώ στο σημείο αυτό σε οποιαδήποτε προκαταρκτική εξέταση του τυπικού παραδεκτού.

μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων [36]. Ειδικότερα, η δίμηνη προθεσμία από την ημερομηνία κοινοποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως φαίνεται να σημαίνει ότι δεν επιδιώκεται η επανεξέταση βάσει των μεταβληθεισών περιστάσεων. Δεν φαίνεται, εξάλλου, να προορίζεται να παράσχει τη δυνατότητα προβολής νέων αποδεικτικών στοιχείων ή επιχειρημάτων, σε περίπτωση που το πρωτοβάθμιο όργανο θεωρήσει ότι τα προβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία ή επιχειρήματα ήταν ανεπαρκή. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να παρέχεται ενώπιον του ίδιου οργάνου, δυνάμει της υποχρεώσεως του ΓΕΕΑ να καλεί τους διαδίκους να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους κάθε φορά που τούτο κρίνεται αναγκαίο σε πρώτο βαθμό [37].

92. Επιπλέον, θεωρώ ότι, σε οποιαδήποτε διαδικασία προσφυγής του είδους αυτού, τα δύο στάδια πρέπει να αντιμετωπίζονται χωριστά, αλλά το δεύτερο στάδιο —που αποβλέπει στον καθορισμό της αποφάσεως που έπρεπε ή πρέπει να ληφθεί— δεν έχει λόγο ύπαρξης και, λόγω αυτού, δεν πρέπει να διεξάγεται, εκτός αν έχουν αποδειχθεί οι ισχυρισμοί για την ολική ή μερική ακύρωση της αρχικής αποφάσεως.

93. Δύο δυνατότητες προσκομίσεως αντιστοιχούν στα δύο στάδια της εξετάσεως της προσφυγής.

94. Στο πρώτο στάδιο, το τμήμα που εκδικάζει την προσφυγή (εν προκειμένω το τμήμα προσφυγών) πρέπει να εξετάσει όλες τις πτυχές του τρόπου εκδόσεως της αρχικής αποφάσεως ή τις προϋποθέσεις εκδόσεώς της που ενδέχεται να την καθιστούν πλημμελή. Οι πτυχές αυτές ενδέχεται να αφορούν τους ισχυρισμούς της προσφυγής (το υπόμνημα πρέπει να κατατεθεί εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 59 του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα) και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κατατέθηκε προς στήριξη των ισχυρισμών αυτών (ανάλογα με τις προθεσμίες που τάσσει το τμήμα προσφυγών σύμφωνα με το άρθρο 61, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα και τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού εφαρμογής).

95. Στο δεύτερο στάδιο —αν το πρώτο στάδιο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η απόφαση κατά της οποίας στρέφεται η προσφυγή πρέπει να ακυρωθεί εν όλω ή εν μέρει— πρέπει να εξεταστούν τα στοιχεία (στα οποία ενδέχεται να περιλαμβάνονται και νέα στοιχεία) που ασκούν επιρροή για να ληφθεί, σ' αυτή τη χρονική στιγμή, η ορθή απόφαση.

96. Τα πραγματικά περιστατικά, τα αποδεικτικά στοιχεία και οι παρατηρήσεις που ασκούν επιρροή για την έκβαση της αρχικής αιτήσεως έχουν σαφώς σημασία για το δεύτερο στάδιο προσφυγής ενώπιον του τμήματος προσφυγών, αν υπάρξει δεύτερο στάδιο. Συναφώς, μπορούν να αξιολογηθούν από το ίδιο το τμήμα προσφύγων και/ή από το τμήμα που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό, ανάλογα με την εκτίμηση του τμήματος προσφυγών ως προς την ανάγκη αναπομπής της υποθέσεως στο τμήμα αυτό για τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί.

36 — Για παράδειγμα, στα αγγλικά η λέξη «appeal» χρησιμοποιείται για τη διαδικασία ενώπιον των τμημάτων προσφυγών και η λέξη «action» για τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου (με δυνατότητα «appeal» ενώπιον του Δικαστηρίου), ενώ αμφότερες οι διαδικασίες αποτελούν «recours» στα γαλλικά (με δυνατότητα «pourvoi» ενώπιον του Δικαστηρίου), και στα γερμανικά οι αντίστοιχοι όροι είναι «Beschwerde», «Klage» και «Rechtsmittel».

37 — Άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού για το σήμα, σχετικά με τις διαδικασίες ανακοπής. Αντίστοιχες διατάξεις είναι των άρθρων 56, παράγραφος 1, όσον αφορά τις διαδικασίες ακυρώσεως και, στο ελαφρώς διαφορετικό πλαίσιο των αιτήσεων καταχωρίσεως, των άρθρων 38, παράγραφος 3, και 41, παράγραφος 2.

97. Ενδέχεται, ωστόσο, να ασκούν επιρροή και στο πρώτο στάδιο, για παράδειγμα αν θεωρηθεί ότι παραλείφθηκε αδικαιολόγητα η εξέταση στοιχείου που προβλήθηκε στην πρωτοβάθμια διαδικασία ή ότι το στοιχείο αυτό αποτέλεσε αντικείμενο εσφαλμένης εκτιμήσεως.

98. Εντούτοις, αν δεν υπάρχει τέτοιος δεσμός μεταξύ των νέων πραγματικών περιστατικών, αποδεικτικών στοιχείων και παρατηρήσεων και του ισχυρισμού ότι η αρχική απόφαση ήταν πλημμελής λόγω μιας πτυχής του τρόπου εκδόσεώς της ή των προϋποθέσεων υπό τις οποίες εκδόθηκε, η εξέταση αυτών των πραγματικών περιστατικών, αποδεικτικών στοιχείων και παρατηρήσεων πρέπει ακριβώς να περιορίζεται στο δεύτερο, ενδεχομένως, στάδιο της εξετάσεως της προσφυγής [38].

99. Η άποψη που υιοθέτησε το Πρωτοδικείο με τις σκέψεις 29 και 30 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δεν κάνει διάκριση μεταξύ των δύο σταδίων της διαδικασίας προσφυγής που περιέγραψα. Τούτο οδηγεί, κατά την άποψή μου, σε εσφαλμένο αποτέλεσμα στην υπό κρίση υπόθεση.

100. Εν προκειμένω αμφισβητείται η σπουδαιότητα της φήμης του σήματος της Kaul στην αγορά, ως παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την αξιολόγηση του κινδύνου συγχύσεως με το επίδικο σήμα [39].

Αν το στοιχείο αυτό είχε προβληθεί εμπροθέσμως ενώπιον του τμήματος ανακοπών, αυτό όφειλε να το λάβει υπόψη του. Αν είχε μεν προβληθεί ενώπιον του τμήματος αυτού αλλά εκπροθέσμως, το εν λόγω τμήμα θα είχε εξουσία εκτιμήσεως, κατά το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, να το λάβει ή να μη το λάβει υπόψη του. Την ίδια εξουσία εκτιμήσεως θα είχε, κατά την άποψή μου, και το τμήμα προσφυγών εφόσον και στο μέτρο που είχαν κατ' αρχάς αποδειχθεί οι λόγοι ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (οι οποίοι θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να συνίστανται στο γεγονός ότι το τμήμα ανακοπών όφειλε να ασκήσει την εξουσία του εκτιμήσεως μάλλον υπέρ της εκτιμήσεως του στοιχείου αυτού).

101. Εντούτοις, εφόσον το στοιχείο αυτό ουδόλως προβλήθηκε ενώπιον του τμήματος ανακοπών, δεν βλέπω τον λόγο για τον οποίο το τμήμα προσφυγών όφειλε να το λάβει υπόψη του κατά το πρώτο στάδιο της εξετάσεως της προσφυγής, εκτός αν αυτό επηρέαζε έναν από τους λόγους ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως, ήτοι λόγο ακυρώσεως αντλούμενο από τον τρόπο εκδόσεως της αρχικής αποφάσεως ή τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες εκδόθηκε. Ούτε από την προσβαλλόμενη ούτε από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει κάτι τέτοιο.

102. Η προσέγγιση του Πρωτοδικείου στην υπό κρίση υπόθεση συνεπάγεται ότι, οσάκις προσκομίζεται νέο αποδεικτικό στοιχείο ή προβάλλεται παρατήρηση προς στήριξη αρχικής αιτήσεως ή ανακοπής εντός της

38 — Βλ. τα σημεία 53 έως 55 των πρόσφατων προτάσεών μου της 6ης Ιουλίου 2006 στην υπόθεση C-239/05, BVBA Management, Training en Consultancy (εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου).

39 — Βλ. σημείο 71 ανωτέρω.

προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής, το τμήμα προσφυγών οφείλει —ανεξαρτήτως του αν η αρχική απόφαση ήταν πλημμελής όσον αφορά τον τρόπο ή τις προϋποθέσεις εκδόσεώς της— να λάβει υπόψη του τα στοιχεία αυτά, προκειμένου να αποφασίσει αν το τμήμα που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό έπρεπε να καταλήξει σε διαφορετική απόφαση, αν είχε υπόψη του τα στοιχεία αυτά.

103. Η άποψη αυτή αλλάζει ουσιαστικά τη φύση της διαδικασίας προσφυγής, μεταβάλλοντάς την προσφυγή σε νέα αίτηση ή ανακοπή, για την οποία δεν αποτελεί εμπόδιο η προγενέστερη απόφαση. Θεωρώ ότι αντιβαίνει, επίσης, στις επιταγές της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας.

104. Η ως άνω προσέγγιση σημαίνει ότι οι προθεσμίες που τάσσονται με τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα ή δυνάμει αυτού για την προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων και την υποβολή παρατηρήσεων προς στήριξη της αρχικής αιτήσεως ή της ανακοπής δεν έχουν, κατ' ουσίαν, δεσμευτικό αποτέλεσμα.

105. Ο ανακόπτων που γνωρίζει ότι η τελική προθεσμία για την προσκόμιση όλων των αποδεικτικών στοιχείων και την υποβολή παρατηρήσεων είναι στην ουσία η προθεσμία για την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής (και ότι, εν πάση περιπτώσει, το προσβαλλόμενο σήμα δεν θα καταχωριστεί έως ότου εκδοθεί οριστική απόφαση επί της προσφυγής) δεν παροτρύνεται να προετοιμάσει και να παρουσιάσει εξαντλητικά τα επιχειρήματά του στον πρώτο βαθμό. Είναι ενδεχομένως προτιμότερο γι' αυτόν, από απόψεως τακτικής, να μην αποκαλύψει ορισμένες πτυχές. Ακόμη και αν κάτι τέτοιο δεν ισχύει, δεν επείγει η επιμελής προετοιμασία της επιχειρηματολογίας του από το πρώτο στάδιο.

106. Αν πολλοί ανακόπτοντες ακολουθούσαν την τακτική αυτή, το προφανές αποτέλεσμα θα ήταν διττό. Αφενός, τα τμήματα προσφυγών θα αντιμετώπιζαν, πολύ συχνά, ζητήματα που όφειλε μεν να έχει εξετάσει κατ' αρχάς το τμήμα ανακοπών, αλλά δεν το έχει πράξει. Αφετέρου, τα τμήματα ανακοπών θα αποφάσιζαν πολύ συχνά επί ζητημάτων ανεξάρτητων από οποιοδήποτε σοβαρό λόγο ανακοπής, θα εξέδιδαν αποφάσεις βάσει ανεπαρκώς λυσιτελών στοιχείων και οι αποφάσεις τους θα μπορούσαν να ακυρωθούν σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής.

107. Η κατάσταση αυτή δεν φαίνεται συμβατή με τον τρόπο δημιουργίας και οργανώσεως του ΓΕΕΑ για την εξέταση των ανακοπών και των προσφυγών. Συνεπώς, αρμόδια για την εκδίκαση των ανακοπών επί της ουσίας, κατ' αρχάς και κυρίως —ει δυνατόν και οριστικά— είναι τα τμήματα ανακοπών [40].

108. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, θεωρώ ότι το Πρωτοδι-

40 — Οι ίδιες σκέψεις ισχύουν, προφανώς, όσον αφορά την εξέταση των αιτήσεων καταχωρίσεως ή των προσφυγών ακυρώσεως.

κείο εσφαλμένα κατέληξε, στην υπό κρίση υπόθεση, ότι το τμήμα προσφυγών οφείλει, χωρίς να διευκρινίζει προηγουμένως αν η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν πλημμελής όσον αφορά τον τρόπο ή τις προϋποθέσεις εκδόσεώς της, να λάβει υπόψη του αποδεικτικά στοιχεία και παρατηρήσεις που αφορούν κάποιον λόγο ανακοπής, εφόσον αυτά δεν προβλήθηκαν εμπροθέσμως κατά τη διαδικασία της ανακοπής αλλά μόνον κατά τον χρόνο καταθέσεως του υπομνήματος που εξέθετε τους λόγους της προσφυγής.

109. Δεν θεωρώ, ωστόσο, ότι η άποψή μου έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη νομολογία στην οποία στήριξε το Πρωτοδικείο το συμπέρασμα αυτό.

110. Επί παραδείγματι, δεν αμφισβητώ την άποψη ότι ο ρόλος του τμήματος προσφυγών είναι να καθορίζει αν μπορεί νομίμως να εκδοθεί νέα απόφαση με το ίδιο διατακτικό, βάσει όλων των σχετικών πραγματικών και νομικών στοιχείων που προέβαλαν οι διάδικοι είτε στον πρώτο βαθμό είτε στο πλαίσιο της προσφυγής. Φρονώ, απλώς, ότι ο ρόλος αυτός υφίσταται μόνον κατά το δεύτερο στάδιο, ήτοι αφότου αποδειχθούν οι ισχυρισμοί βάσει των οποίων μπορεί να θεωρηθεί ότι η αρχική απόφαση ήταν πλημμελής όσον αφορά τον τρόπο ή τις προϋποθέσεις εκδόσεώς της. Όταν αυτά τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία ασκούν επιρροή ως προς την αρχική απόφαση αλλά δεν έχουν προβληθεί εμπροθέσμως κατά τη διαδικασία εκδόσεώς της, το τμήμα προσφυγών έχει την εξουσία εκτιμήσεως να τα λάβει υπόψη του σύμφωνα με το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα. Αυτή η εξουσία εκτιμήσεως πρέπει να ασκείται εντός των ορίων της διαδικασίας προσφυγής, όπως αυτή καθιερώθηκε με τον κανονισμό για το κοινοτικό σήμα, η δε άσκησή της είναι πιθανόν να αμφισβητηθεί, ενδεχομένως, ενώπιον του Πρωτοδικείου.

111. Δεν αμφισβητώ, εξάλλου, την έννοια της εντός του ΓΕΕΑ λειτουργικής συνέχειας μεταξύ των τμημάτων που αποφαίνονται σε πρώτο βαθμό και των τμημάτων προσφυγών. Εντούτοις, κατά την άποψή μου, η συνέχεια αυτή δεν μπορεί να *επιβάλλει* σε τμήμα προσφυγών την υποχρέωση να λάβει υπόψη του στοιχείο που θα μπορούσε βασίμως να απορρίψει το τμήμα που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό, για τον λόγο ότι δεν προβλήθηκε εμπροθέσμως ενώπιόν του. Αντιθέτως, αν ο όρος «συνέχεια» έχει πραγματική σημασία, αυτό πρέπει ασφαλώς να συνεπάγεται συνέπεια ως προς την εφαρμογή των ίδιων κανόνων. Συγκεκριμένα, πρέπει να σημειωθεί ότι υφίσταται κάποια λειτουργική συνέχεια μεταξύ του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου όσον αφορά τις αιτήσεις αναιρέσεως, η οποία παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τη λειτουργική συνέχεια στο πλαίσιο του ΓΕΕΑ, αλλά ουδέποτε ερμηνεύθηκε υπό την έννοια ότι το Δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη του στοιχεία που δεν προβλήθηκαν εμπροθέσμως ενώπιον του Πρωτοδικείου, προκειμένου να αναιρέσει απόφασή του.

112. Η ύπαρξη λειτουργικής συνέχειας μεταξύ του τμήματος που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό και του τμήματος προσφυγών, σε συνδυασμό με την εξουσία εκτιμήσεως που παρέχει το άρθρο 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, πρέπει, κατά την άποψή μου, να *παρέχει* μεν *τη δυνατότητα* σε τμήμα προσφυγών να

λαμβάνει υπόψη του τέτοια στοιχεία, υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, δεν μπορεί όμως να του το *επιβάλλει*. Η άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως πρέπει να στηρίζεται σε βάσιμους λόγους. Ειδικότερα, το τμήμα προσφυγών δεν πρέπει, σε κάποιο στάδιο της εξετάσεως της προσφυγής, να λαμβάνει υπόψη του στοιχείο το οποίο δεν ασκεί επιρροή για το στάδιο αυτό.

113. Τέλος, δεν θεωρώ ότι η αντίληψή μου επί της διαδικασίας προσφυγής συνεπάγεται περιορισμό της δυνατότητας ενός διαδίκου να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ή να προβάλει παρατηρήσεις που, αρχικώς, δεν θεωρήθηκαν λυσιτελείς ή αναγκαίες.

114. Από τις διατάξεις του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα προκύπτει σαφώς ότι ο αιτών την καταχώριση σήματος πρέπει να είχε τη δυνατότητα να αποσύρει ή να μεταβάλει την αίτησή του ή να υποβάλει τις παρατηρήσεις του προτού απορριφθεί η αίτησή του για απόλυτους λόγους απαραδέκτου και να λάβει θέση επί των παρατηρήσεων τρίτων [41]. Αν ασκηθεί ανακοπή κατά της αιτήσεως ή αν καταχωριστεί το σήμα και υποβληθεί στη συνέχεια αίτηση ακυρώσεως, αμφότεροι οι διάδικοι καλούνται να υποβάλουν παρατηρήσεις «κάθε φορά που τούτο κρίνεται αναγκαίο» [42].

115. Αν το τμήμα που αποφαίνεται σε πρώτο βαθμό δεν παρέχει επαρκώς δυνατότητα για την προβολή νέων επιχειρημάτων ή αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, αυτός είναι ένας παράγοντας που μπορεί να δικαιολογήσει την ακύρωση της αποφάσεως από το τμήμα προσφυγών και τη συνεκτίμηση των επίδικων στοιχείων.

116. Εντούτοις, η προβολή απλώς και μόνον νέου στοιχείου ενώπιον του τμήματος προσφυγών, ενώ αυτό μπορούσε κάλλιστα να προβληθεί στο πλαίσιο της αρχικής διαδικασίας, δεν δικαιολογεί συνήθως την ενέργεια αυτή. Η εξουσία εκτιμήσεως που παρέχει το 74, παράγραφος 2, μπορεί να παράσχει στο τμήμα προσφυγών τη δυνατότητα να λάβει το ως άνω μέτρο υπό εξαιρετικές περιστάσεις, μολονότι είναι δύσκολο να προκαθοριστούν οι περιστάσεις που θεωρούνται εξαιρετικές.

117. Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, φρονώ ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου πρέπει να αναιρεθεί, καθότι η συλλογιστική των σκέψεων 29 και 30 της αποφάσεώς του είναι εσφαλμένη, στο μέτρο που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το τμήμα προσφυγών όφειλε να λάβει υπόψη του το επίδικο στοιχείο.

118. Κατ' αρχήν, το ζήτημα μένει ανοικτό ως προς το αν το τμήμα προσφυγών, αρνούμενο να λάβει υπόψη του το στοιχείο αυτό [43], άσκησε ορθώς την εξουσία του εκτιμήσεως δυνάμει του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα. Κανένα σχετικό επιχείρημα δεν προβλήθηκε ενώπιον

41 — Άρθρα 38, παράγραφος 3, και 41, παράγραφος 2.

42 — Άρθρα 43, παράγραφος 1, και 56, παράγραφος 1.

43 — Βλ. σημεία 73 έως 78 και 116 ανωτέρω.

του Δικαστηρίου —ή, προφανώς, ενώπιον του Πρωτοδικείου. Ωστόσο, ανεξαρτήτως του αν το ζήτημα αυτό πρέπει ή δεν πρέπει να εξεταστεί, ορισμένοι άλλοι ισχυρισμοί της Kaul δεν εξετάστηκαν καθόλου. Επομένως, το στάδιο της διαδικασίας δεν παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να εκδώσει το ίδιο οριστική απόφαση ούτε και το ΓΕΕΑ ζητεί κάτι τέτοιο. Ως εκ τούτου, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Πρωτοδικείο για να αποφανθεί εκ νέου επ' αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

119. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Το ΓΕΕΑ ζήτησε να καταδικαστεί η αντίδικος στα δικαστικά έξοδα και, κατά την άποψή μου, οι κατ' αναίρεση ισχυρισμοί της Kaul δεν πρέπει να γίνουν δεκτοί. Εντούτοις, υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει ακόμη να επιλυθούν από το Πρωτοδικείο και, ως εκ τούτου, το Δικαστήριο πρέπει να επιφυλαχθεί ως προς τα έξοδα της ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίας.

Πρόταση

120. Φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει:

— να αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση T-164/02·

— να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου αυτό να αποφανθεί εκ νέου επ' αυτής·

— να καταδικάσει την Kaul GmbH στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής διαδικασίας·

— να επιφυλαχθεί ως προς τα λοιπά δικαστικά έξοδα.